

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde.

(1:a avd.)

DRIFTBUDGETEN.

Fjärde huvudtiteln.

1:o) **Skyddsåtgärder mot gengasförgiftning.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, sid. 21—23 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1942) föreslagit riksdagen att till Skyddsåtgärder mot gengasförgiftning å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

Förslaget innebär anskaffning av 100 inhalationsapparater för behandling av gengasförgiftningsfall inom armén. Med utgångspunkt från ett styckepris av 225 kronor skulle kostnaderna uppgå till 22,500 kronor, vilket belopp avrundats till 23,000 kronor.

Mot det föreslagna inköpet av här ifrågavarande apparater har utskottet intet att erinra.

Utskottet.

Utskottet, som jämväl tillstyrker den äskade medelsanvisningen, hemställer,

att riksdagen må till *Skyddsåtgärder mot gengasförgiftning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

2:o) **Anskaffning av tygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 23—25) att till Anskaffning av tygmateriel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 34,750,000 kronor.

Förslaget innebär, att ett belopp av 9,000,000 kronor anvisas för anskaffning av visst antal motorfordon. Vidare äskas medel för täckning av vissa med anlåtande av det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget Engångsutgifter (Ga) bestridda utgifter för anskaffning av tygmateriel.

riel. Härvid avses *dels* ett belopp av 25,000,000 kronor, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 21 november 1941 finge av tygdepartementet disponeras för bestridande av förskott till leverantörer m. m. i samband med leverans av ett avsevärt antal stridsvagnar, *dels ock* ett samma dag till förfogande ställt belopp av 750,000 kronor för anskaffning av viss närmare angiven tygmateriel för hemvärnets behov.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande punkt skulle sålunda uppgå till $(9,000,000 + 25,000,000 + 750,000 =) 34,750,000$ kronor.

I detta sammanhang har departementschefen berört uppkommen fråga angående ansvar för brandförsäkringsrisken för vissa hos Aktiebolaget Bofors inneliggande statsbeställningar och därvid anfört följande.

Genom beslut den 1 mars 1940 har Kungl. Maj:t med stöd av 5 § allmänna förfogandelagen föreskrivit, att nämnda aktiebolag såsom innehavare av fabriker och andra anläggningar, där krigsmateriel tillverkas, tills vidare skall vara pliktigt ombesörja, att krigsmateriel tillverkas för kronans räkning. Bolaget har nu anhållit, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att statsverket ikläder sig risken icke blott för staten tillhörig hos bolaget förvarad egendom av hel- och halvfabrikat utan även för under hand varande arbeten för statens räkning i den utsträckning bolaget icke kunnat erhålla täckning av brandriskerna genom försäkring i de inom landet arbetande svenska och utländska försäkringsbolagen, under förutsättning att mot nämnda risk svarande försäkringspremier inlevereras till statsverket. Utgångspunkten för denna framställning är, att det icke varit för bolaget möjligt att hos försäkringsbolag erhålla full brandförsäkring för ifrågavarande i bolagets verkstäder hopade värden. Det har synts bolaget med billighet och rättvisa förenat, att bolaget befrias från de självrisker för underförsäkring, som det måste påtaga sig på grund av arbetena för statens räkning. I en senare framställning har bolaget närmare preciserat den brandförsäkringsrisk, som staten sålunda borde åtaga sig. I särskilda skrivelser har bolaget meddelat, att bolaget icke anser sig ansvarigt och ej heller kan ikläda sig ansvar för staten tillhörigt hos bolaget förvarat gods.

Framställningen har lämnats utan erinran av arméförvaltningens civila departement ävensom av statskontoret, som förordat, att de belopp, som av bolaget kunde komma att inlevereras till statsverket i gottgörelse för den å staten belöpande försäkringsrisken, skulle av arméförvaltningen redovisas under den å riksstaten uppförda inkomsttiteln Diverse inkomster: Övriga diverse inkomster.

För egen del har jag vid prövning av ärendet funnit det förhållandet, att bolaget jämlikt Kungl. Maj:ts omförmälda beslut står till statsverkets disposition för ifrågavarande materielleveranser, tala för ett tillmötesgående av bolagets framställning. I princip innebär åtagandet för statsverket allenast en framflyttning av den tidpunkt, från och med vilken statsverket under alla omständigheter måste ikläda sig ansvaret för brandrisken. Då jag i likhet med de hörda myndigheterna förordar bifall till framställningen, förutsätter jag emellertid, att bolaget vidtager de särskilda brandskyddsanordningar, som påkallas av de föreliggande extraordinära förhållandena.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen lämnar vad nu anförts utan erinran, meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som finnas erforderliga. I enlighet med statskontorets förslag torde därvid böra föreskrivas, att de från bolaget inflytande ersättningsbeloppen skola tillgodoföras inkomsttiteln Övriga diverse inkomster.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker den under förevarande punkt äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Vad departementschefen uttalat i fråga om statsverkets ansvar för brandförsäkringsrisken för vissa hos Aktiebolaget Bofors inneliggande statsbeställningar, har icke givit utskottet anledning till erinran. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som finnas erforderliga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffning av tygmateriel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 34,750,000 kronor.

3:o) **Luftskyddsåtgärder.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 26 och 27) att till Luftskyddsåtgärder å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,875,000 kronor.

Det föreliggande förslaget avser en komplettering av tidigare vidtagna anordningar efter en inom försvarsgrensmyndigheterna och försvarsstaben verkställd översyn av kvarstående behov av luftskyddsanordningar. För komplettering av mörkläggningsmateriel och anordningar för luftskyddets ledning beräknas ett belopp av 425,000 kronor. För anordnande av förbandsrum och normalskyddsrum hava myndigheterna beräknat ett belopp av 1,500,000 kronor, varav 294,815 kronor till oförutsedda behov. Då det sistnämnda beloppet synts departementschefen väl högt i förhållande till det för ändamålet sammanlagt erforderliga beloppet, har departementschefen förordnat, att medelsanvisningen i denna del begränsas till 1,450,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså erfordras ett belopp av 1,875,000 kronor.

De av departementschefen föreslagna anordningarna för stärkande av lantförsvarets beredskap på luftskyddets område tillstyrkas av utskottet, som icke har något att erinra mot det för ändamålet äskade anslaget. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t prövar möjligheterna för en ytterligare nedskärning av det för tillgodoseende av oförutsedda behov beräknade beloppet.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Luftskyddsåtgärder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,875,000 kronor.

4:o) **Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 27—31) att till Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,045,000 kronor.

I skrivelse den 26 september 1941 har arméförvaltningens fortifikationsstyrelse till behandling upptagit frågan om beredande av ersättning för skada

och intrång till ägare av sådan mark i Övre Norrland, som tagits i anspråk för befästningsanläggningar. Vidkommande principerna för kronans ianspråktagande av ifrågavarande mark har fortifikationsstyrelsen föreslagit, att vissa av de för befästningsanläggningarna disponerade markområdena av kronan förvärvas med äganderätt men att i övrigt sådan uppgörelse träffas med vederbörande markägare, att kronan tillförsäkras nyttjanderätt till marken under 50 år. Den mark, till vilken ägande- eller nyttjanderätt sålunda förvärvas, skulle enligt styrelsens mening i vissa fall begränsas till vad som direkt upptages av befästningarna. I andra fall åter synes styrelsen ha räknat med att vissa sammanhängande områden skola av kronan förvärvas, omfattande jämväl den runt de egentliga befästningsanläggningarna liggande marken.

Till de av fortifikationsstyrelsen angivna principerna för markfrågans reglering har departementschefen funnit sig kunna i stort sett giva sin anslutning. Det synes departementschefen önskvärt, att för begränsning av kostnaderna — ej minst de årliga administrations- och underhållskostnaderna — det i möjligaste mån undvikes att de av befästningsanläggningarna berörda markområdena förvärvas med äganderätt. Däremot synes det departementschefen lämpligt, att äganderätten överflyttas på kronan i de fall då det kan förutses, att anläggningarna komma att användas för övningsändamål eller att ett fortsatt utbyggande av befästningarna kan komma till stånd.

Kostnaderna för en reglering av mark- och ersättningsfrågorna i enlighet med de av fortifikationsstyrelsen antydda grunderna ha preliminärt beräknats till ett belopp av 1,125,000 kronor. Då ett belopp av 125,000 kronor beräknas kunna disponeras för ändamålet från de för befästningsanläggningarnas iordningställande anvisade medlen, utgör det medelsbehov som nu bör tillgodoses 1,000,000 kronor.

Fortifikationsstyrelsen har vidare hemställt om anvisande av medel, 42,500 kronor, för förvärfv m. m. av vissa landområden invid västra landgränsen samt vid ostkusten, varå befästningsanläggningar utförts. I nämnda belopp, som tillstyrkts av departementschefen, hava lagfartskostnader inräknats.

De sammanlagda kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål uppgå alltså till $(1,000,000 + 42,500 =)$ i avrundat tal 1,045,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget för beredande av ersättning för skada och intrång till ägare av mark, som tagits i anspråk för befästningsanläggningar, ävensom för vissa markförvärfv m. m. Mot de av departementschefen angivna principerna för markfrågornas reglering har utskottet intet att erinra. Då departementschefens förslag jämväl i övrigt tillstyrkes, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa markförvärfv för befästningsanläggningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,045,000 kronor.

5:o) **Bidrag till skjutbanors ordnande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, sid. 31) att till Bidrag till skjutbanors ordnande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

I skrivelse den 20 juni 1941 hade skytteförbundens överstyrelse för bidrag till skjutbanors ordnande begärt ett anslag av 500,000 kronor.

Sedermera har överstyrelsen i skrivelse den 12 december 1941 gjort framställning om ytterligare medel för ändamålet. Som skäl härför har överstyrelsen anfört, att anslaget till skjutbanors ordnande under en längre tid visat sig otillräckligt, vilket medfört olägenheter av skilda slag för en stor del av de skytteföreningar, som ansökt om bidrag.

Till grund för beräkningen av det ytterligare medelsbehovet hade styrelsen lagt inkomna ansökningar om bidrag, omfattande tillhopa över 600,000 kronor, samt de ansökningar, som beräknades inkomma under återstoden av innevarande och under nästa budgetår. Med hittills tillämpade grunder för beviljande av bidrag kunde medelsbehovet i sistnämnda hänseende beräknas till lika stort belopp, eller 600,000 kronor. Utöver de i skrivelsen den 20 juni 1941 begärda medlen erfordrades därför för ändamålet ytterligare 700,000 kronor. Styrelsen hemställde, att sistnämnda belopp måtte beviljas redan under innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har för ändamålet i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln äskat ett anslag av 500,000 kronor samt å tilläggsstat II för innevarande budgetår ett anslag av 700,000 kronor.

Under erinran att Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln för nästa budgetår äskat ett anslag av 500,000 kronor till skjutbanors ordnande, tillstyrker utskottet, att för samma ändamål å tilläggsstat II för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 700,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till skjutbanors ordnande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

6:o) **Fartygsbyggnader för flottan.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, sid. 31 och 32) att till Fartygsbyggnader för flottan å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 6,760,000 kronor.

Marinförvaltningen har hemställt, bland annat, om anvisande av 700,000 kronor för täckande av prisstegringar å minsvepare, för vilkas byggande 1939 års urtima riksdag och 1940 års lagtima riksdag anvisat medel. Vidare har hemställts, att ett belopp av 1,800,000 kronor måtte anvisas för anskaffning av reservpannor för vissa jagare m. m. Vad sålunda föreslagits har tillstyrkts av departementschefen.

Härutöver föreslås att medel nu anvisas av riksdagen för täckning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda förskottsänvisningar å tillhopa 4,260,000 kronor för anskaffning av vissa motorer samt för installation av nya ångpannor i vissa fartyg. Sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår härigenom till 6,760,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker det av Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskade anslaget. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fartygsbyggnader för flottan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 6,760,000 kronor.

7:o) **Vattenbåt för kustflottan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 32 och 33), vilket avser att tillgodose behovet av förbättrad vattendistribution för kustflottan, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vattenbåt för kustflottan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 650,000 kronor.

8:o) **Bogserbåtar för Karlskrona och Stockholms örlogsvarv.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 34 och 35) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bogserbåtar för Karlskrona och Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

9:o) **Kylanläggningar i undervattensbåtar.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 35) och hemställer,

att riksdagen må till *Kylanläggningar i undervattensbåtar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

10:o) **Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10, sid. 35 och 36) att till Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 11,135,000 kronor.

Departementschefen har meddelat, att han vid anmälan av medelsbehovet under fjärde huvudtiteln för nästa budgetår förordnat, att ett belopp av sammanlagt 8,000,000 kronor beräknas under förevarande rubrik.

I detta sammanhang har departementschefen upptagit vissa medelsäskanden av likartad natur, vilka ansetts böra anvisas å tilläggsstat.

Medelsbehovet har beräknats till sammanlagt 11,135,000 kronor, vari ingår ett förskottsvis anvisat belopp av 3,925,000 kronor för viss luftvärnsmateriel.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 11,135,000 kronor.

11:o) **Båtar för sjökrigsskolan.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 36 och 37) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Båtar för sjökrigsskolan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

12:o) **Luftskyddsåtgärder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 37), vilket avser marinens behov av ifrågavarande anordningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Luftskyddsåtgärder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,825,000 kronor.

13:o) **Fortsättning av vissa krigsrustningsarbeten m. m.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker Kungl. Maj:ts anslagsäskande (punkt 13, sid. 37 och 38), vilket avser komplettering av tidigare vidtagna krigsrustningsarbeten inom kustförsvaret, och hemställer,

att riksdagen må till *Fortsättning av vissa krigsrustningsarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 670,000 kronor.

14:o) **Anskaffning av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, sid. 38 och 39) att till Anskaffning av flygmateriel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 29,000,000 kronor.

Genom beslut den 22 augusti 1941 medgav Kungl. Maj:t, att flygförvaltningen finge förberedelser för serietillverkning av viss flygplantyp disponera ett belopp av högst 3,500,000 kronor från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget Engångsutgifter (Ga). I skrivelse den 25 november 1941 har flygförvaltningen anmält, att ifrågavarande serietillverkning snarast borde igångsättas. Kostnaderna för anskaffning av det antal plan, som flygförvaltningen ansåge tills vidare böra tillverkas, uppginge till 25,250,000 kronor. Förutom genom ovannämnda beslut till förfogande

ställda 3,500,000 kronor disponerade flygförvaltningen under innevarande budgetår ytterligare 3,150,000 kronor för motorer och utrustning. Medelsbehovet utgjorde därför $(25,250,000 - 3,500,000 - 3,150,000 =)$ 18,600,000 kronor, av vilket belopp 6,750,000 kronor erfordrades under innevarande budgetår och återstoden, 11,850,000 kronor, under budgetåret 1942/43.

För bestridande av vissa med tillverkning av flygmotorer sammanhängande kostnader för licenser har flygförvaltningen beräknat ett belopp av 4,500,000 kronor, varav 4,000,000 kronor erfordrades under innevarande budgetår, 300,000 kronor under nästa budgetår och återstoden först under budgetåret 1943/44.

Departementschefen har tillstyrkt, att medel anvisas för anskaffning av det av flygförvaltningen föreslagna antalet flygplan och för förvärv av ifrågavarande licenser.

Departementschefen har i detta sammanhang anmält ett av Kungl. Maj:t den 18 juli 1941 meddelat beslut, varigenom Kungl. Maj:t medgivit, att flygförvaltningen finge för inköp av viss flygmateriel disponera ett belopp av högst 14,750,000 kronor från ovannämnda förskottsanslag (Ga). Detta belopp liksom det ovan angivna, 3,500,000 kronor, anses nu böra täckas genom anvisning å riksstaten.

Sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså uppgå till $(3,500,000 + 6,750,000 + 4,000,000 + 14,750,000 =)$ 29,000,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker det för anskaffning av flygmateriel äskade anslaget å 29,000,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anskaffning av flygmateriel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 29,000,000 kronor.

15:o) **Luftskyddsåtgärder.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 39 och 40), vilket avser flygvapnets behov av ifrågavarande anordningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Luftskyddsåtgärder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,047,000 kronor.

16:o) **Reservkraftaggregat vid vissa flygvapnets etablissement.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, sid. 40—42), hemställer,

att riksdagen må till *Reservkraftaggregat vid vissa flygvapnets etablissement* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 728,000 kronor.

17:o) **Inköp av motorsprit.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, sid. 42) att till Inköp av motorsprit å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 40,800,000 kronor.

I skrivelse den 9 oktober 1941 har statens reservförrådsnämnd erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 april och den 1 augusti 1941 (folkhusållningsdepartementet) uppdragit åt nämnden att inköpa och omhändertaga de kvantiteter av motorsprit, som tillverkades under år 1941 och första kvartalet av 1942, ävensom att av sålunda inköpta kvantiteter till vederbörande militärförvaltning försälja den mängd som statens bränslekommission efter samråd med överbefälhavaren över rikets försvarskrafter kunde finna erforderlig för militära behov. Nämnden har vidare anfört i huvudsak följande: Med anledning av nämnda beslut hade nämnden under tiden den 1 juli—den 30 september 1941 inköpt motorsprit till en kostnad av 9,223,093 kronor. Under förutsättning att nämnden ålades att fortsätta inköpen under hela innevarande budgetår skulle kostnaderna för ytterligare inköp av motorsprit uppgå till 34,500,000 kronor. För försäljning till militära ändamål beräknades allenast ett belopp av 3,000,000 kronor komma att inflyta. Till likvidering av den kvantitet varor av ifrågavarande slag, som nämnden kunde komma att inköpa under budgetåret, erfordrades därför i runt tal 40,800,000 kronor. Då det av riksdagen under fonden för förlag till statsverket anvisade reservationsanslaget till förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m. icke borde anlitas för inköp av motorsprit, hemställde reservförrådsnämnden, att särskilda medel måtte anvisas för likvidering av den motorsprit, som nämnden fått och komme att få i uppdrag att inköpa under innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har nu äskat medel, 40,800,000 kronor, för inköp i föreslagen omfattning av motorsprit för försvarsväsendets räkning genom reservförrådsnämndens försorg.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen för inköp av motorsprit för försvarsväsendets räkning i den omfattning, som föreslagits av statens reservförrådsnämnd.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inköp av motorsprit* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 40,800,000 kronor.

KAPITALBUDGETEN.

Försvarsväsendets fastighetsfond.

18:o) **Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 8, punkt 1, sid. 109—113 av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1942)

föreslagit riksdagen att till Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

För anordnande av centrala ammunitionsförråd hava 1940 och 1941 års riksdag anvisat tillhopa 24,500,000 kronor, vartill kommer att Kungl. Maj:t för ändamålet förskottsvis ställt till arméförvaltningens disposition ett belopp av 4,000,000 kronor.

Ammunitionsnämnden har nu hemställt, att ytterligare medel måtte anvisas för utvidgning av de under arbete varande förråden samt för vidtagande av vissa inre och yttre försvarsanordningar vid förråden. Kostnaderna för utvidgning av de projekterade förråden har nämnden beräknat till sammanlagt 7,900,000 kronor. Totalkostnaderna för yttre och inre försvarsanordningar hava beräknats uppgå till 2,400,000 kronor. Då emellertid för de inre försvarsanordningarna finnes tillgängligt ett belopp av 300,000 kronor, kunde medelsbehovet i denna del beräknas till 2,100,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså medelsbehovet uppgå till 10,000,000 kronor. Nämnden har härutöver ställt i utsikt framställning om ytterligare medelsanvisning för ifrågavarande ändamål.

I anslutning till vad i ärendet förekommit och då 1941 års riksdag i samband med beviljande av anslag till anskaffning av tygmateriel (skrivelse nr 493) starkt understrukt angelägenheten av att de militära myndigheterna tillse, att materielen vårdas och skötes på ett för försvarsintresset betryggande sätt, har departementschefen funnit sig beredd att tillstyrka det av ammunitionsnämnden begärda anslaget. Departementschefen förutsätter emellertid, att det genom ammunitionsnämndens försorg noggrant överväges, huruvida det icke är möjligt att genom förenklingar i byggnadsprogrammet undvika den i utsikt ställda framställningen om ytterligare medelsanvisning för samma ändamål.

Departementschefen har slutligen framhållit vikten av att ifrågavarande förråd med det snaraste färdigställas.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker på av departementschefen anförda skäl den för nu ifrågavarande ändamål äskade medelsanvisningen. I likhet med departementschefen vill utskottet framhålla vikten av att här berörda förråd med det snaraste färdigställas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

19:o) **Anordnande av vissa garage och verkstadslokaler.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 113 och 114) och hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa garage och verkstadslokaler* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

20:o) **Kemiska tvättinrättningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 114—117) att till Kemiska tvättinrättningar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 274,000 kronor.

Förslaget innebär till en början täckning av ett förskottsvis anvisat belopp å 104,000 kronor för uppförande av kemiska tvättinrättningar vid Skaraborgs regemente och Gotlands infanteriregemente. För detta ändamål hade 1939 års riksdag anvisat medel men färdigställandet av inrättningarna uppsköts till följd av besparingssträvandena under hösten 1939. Vidare äskas nu medel, 170,000 kronor, för en vid Norrlands artilleriregemente planerad tvättinrättning.

Utskottet tillstyrker, att för här ifrågavarande ändamål anvisas ett anslag av 274,000 kronor, och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kemiska tvättinrättningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 274,000 kronor.

21:o) **Vissa förråds- och verkstadslokaler.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, sid. 117 och 118) och med förmålan, att ifrågavarande utgiftsändamål avse etappförråd, ammunitionsförråd och verkstadsanläggningar på vissa angivna platser, hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna,

att riksdagen må till *Vissa förråds- och verkstadslokaler* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,270,000 kronor.

22:o) **Utvidgning av vissa verkstäder i Karlsborg.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, sid. 118 och 119), hemställer,

att riksdagen må till *Utvidgning av vissa verkstäder i Karlsborg* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 85,000 kronor.

23:o) **Vissa arbeten vid Karlskrona örlogsvarv.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 119—122) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Vissa arbeten vid Karlskrona örlogsvarv* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 517,000 kronor.

24:o) **Förrådslokaler för minor m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 123) hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna,

att riksdagen må till *Förrådslokaler för minor m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

25:o) **Slipar och förvaringshallar för motortorpedbåtar m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 123 och 124) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Slipar och förvaringshallar för motortorpedbåtar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

26:o) **Förbättring av apteringsverkstaden vid Gotlands kustartilleriförsvär.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 124 och 125) hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna,

att riksdagen må till *Förbättring av apteringsverkstaden vid Gotlands kustartilleriförsvär* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

27:o) **Komplettering av maskinutrustningen vid kronobageriet i Karlskrona.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, sid. 125 och 126), hemställer,

att riksdagen må till *Komplettering av maskinutrustningen vid kronobageriet i Karlskrona* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 34,800 kronor.

28:o) **Kompletterings- och iståndsättningsarbeten i Älvsborgs fästning.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 126 och 127) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kompletterings- och iståndsättningsarbeten i Älvsborgs fästning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

29:o) **Reparation av tjänstebostad vid flygkrigsskolan.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 127 och 128) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reparation av tjänstebostad vid flygkrigsskolan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 18,800 kronor.

30:o) **Vissa förrådsbyggnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, sid. 128—130), vilket avser medelsanvisning för vissa förrådsbygg-

nader för Svea flygflottilj, förråd för vissa specialfordon samt elektriska anläggningar för tidigare utförda bombförråd, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa förrädsbyggnader m. m. å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,076,500 kronor.

31:o) **Radiosändarstationer m. m. vid vissa flygvapnets etablissement.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, sid. 130 och 131), vilket avser anläggningar av här ifrågavarande slag vid Norrbottens flygbaskår, flygplatsen i Färösund och övningsplatsen i Boden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Radiosändarstationer m. m. vid vissa flygvapnets etablissement å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 216,000 kronor.

32:o) **Ytterligare medel för provbocksanläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 131—133), som avser medel för ifrågavarande anläggningar vid de centrala flygverkstäderna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare medel för provbocksanläggningar å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 320,000 kronor.

33:o) **Förvärv av mark för Östgöta flygflottilj.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, sid. 133 och 134) att till Förvärv av mark för Östgöta flygflottilj å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 56,000 kronor.

Förslaget innebär, att ett visst i anslutning till flygfältet vid Östgöta flygflottilj befintligt område, fastigheten Sjövalla, borde inköpas för kronans räkning. Förvärvet har ansetts önskvärt i syfte såväl att förhindra en ur flygsäkerhetssynpunkt oärlig bebyggelse å fastigheten som att bereda utrymme för flottiljens egna byggnader. Köpesumman uppgår till 55,782 kronor, vartill kommer ett belopp av 200 kronor för lagfarts- och andra kostnader i samband med förvärvet. Det totala medelsbehovet skulle alltså i runt tal utgöra 56,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats.

På av departementschefen anförda skäl tillstyrker utskottet, att ifrågavarande fastighet förvärfvas för kronans räkning, och har intet att erinra mot det för ändamålet äskade anslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förvärv av mark för Östgöta flygflottilj å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 56,000 kronor.

34:o) **Utvidgning av flygfältet vid Svea flygflottilj.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, sid. 134—136) att till Utvidgning av flygfältet vid Svea

flygflottilj å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 480,000 kronor.

Förslaget innebär, att en utökning sker av Svea flygflottiljs flygfält vid Barkarby, och är betingat därav, att snabbare jaktflygplan med högre landningshastighet tillförts flottiljen. Kostnaderna hava beräknats till 480,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats.

Genom den föreslagna utvidgningen av flygfältet beröres även mark, som ingår i Järvafältet och står under arméförvaltningens vård och förvaltning. Beslut om överflyttande av denna mark till flygförvaltningens vård och förvaltning torde, framhåller departementschefen, få meddelas av Kungl. Maj:t i samband med blivande beslut om bemyndigande att utföra ifrågavarande arbeten.

Utskottet.

Utskottet får erinra om att 1940 års urtima riksdag anvisade ett belopp av 60,000 kronor för utökning av Svea flygflottiljs flygfält vid Barkarby. Det nu föreliggande förslaget är motiverat därav, att till följd av de moderna flygplanens stora hastighet numera längre landningssträckor erfordras än tidigare, och ur säkerhetssynpunkter måste vissa av de tidigare ej planerade delarna av fältet iordningställas. På anförda skäl tillstyrker utskottet, att för ändamålet nu anvisas ett ytterligare anslag av 480,000 kronor. Beträffande frågan om överflyttandet av ifrågavarande mark till flygförvaltningens vård och förvaltning har utskottet intet att erinra mot vad departementschefen härutinnan anført.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utvidgning av flygfältet vid Svea flygflottilj å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 480,000 kronor.

Stockholm den 13 februari 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 13.
